

*Makalenin Türü: Araştırma Makalesi / Research Article

*Geliş Tarihi / First Received: 25.12.2021

*Kabul Tarihi / Accepted: 08.06.2022

*Atıf Bilgisi: Türk, H.; Oral, M. (2022). "Sivas Tarihi Kent Meydanı'nın Mimari ve Mekânsal Bağlamda Mekân Dizimi Yöntemi ile Analiz Edilmesi". Hars Akademi", 5 (1), 185-201.

*Citation: Türk, H.; Oral, M. (2022). "Analysis Of Sivas Historical City Square In Architectural And Spatial Context With The Method Of Space Ranking". Hars Akademi, 5 (1), 185-201.

SİVAS TARİHİ KENT MEYDANI'NIN MİMARİ VE MEKÂNSAL BAĞLAMDA MEKÂN DİZİMİ YÖNTEMİ İLE ANALİZ EDİLMESİ

Haydar TÜRK* – Murat ORAL**

Öz

Şehirler her toplumun kültürünü de yansıtır. Şehirlerdeki konutlar, kamu binaları, yollar, eğlence ve dinlenme mekânları, ibadethaneler, spor mekânları kültürün bir yansımasıdır. Her şehrin özgün taraflarından birini de meydanları oluşturur. Şehirler kuruluşlarından itibaren merkezi bir meydana sahip olmuşlardır. Meydanlar her medeniyetin mekânla kurduğu ilişkiye göre şekillenmiştir. Tarihi Sivas'ta kale etrafında gelişmiş ve ana meydan olarak tanımlayabileceğimiz kale ile medreselerin de bulunduğu bir meydana kavuşarak çeperler halinde dairesel formda büyümüştür.

Çalışmamızın amacı Sivas örneğinden hareketle şehir meydanlarının gelişimi ve meydana dair analizler ve bu analizlerden çıkan sonuçlar çerçevesinde tarihi kent dokularının günümüzde nasıl cazip hale getirilmesini hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sivas, Kent Meydanı, Mimarlık.

ANALYSIS OF SİVAS HISTORICAL CITY SQUARE IN ARCHITECTURAL AND SPATIAL CONTEXT WITH THE METHOD OF SPACE RANKING

Abstract

Cities reflect the culture of every society. Housing, public buildings, roads, entertainment and resting places, places of worship and sports venues in cities are a reflection of culture. Squares form one of the unique aspects of each city. Cities have had a central square since their establishment. Squares have been shaped according to the relationship each civilization has with space. It developed around the castle in historical Sivas, and grew in a circular form in the form of walls, reaching a square where we can define the castle and the madrasahs, which we can define as the main square.

The aim of our study, based on the example of Sivas, aims to make the historical urban textures attractive today, within the framework of the analysis of the development of the city squares and the analysis of the square and the results obtained from these analyzes.

Keywords: Sivas, Town Square, Architecture.

* Yüksek Mimar, Sivas Belediyesi, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Sivas. turkhaydar@gmail.com / ORCID: 0000-0002-9236-4447.

** Doç. Dr., Konya Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, Konya. moral@ktun.edu.tr / ORCID: 0000-0002-1246-3278.

Giriş

Kadim kentler bir mabet etrafında kurulmuş, toplumun temel ihtiyaçlarını hem karşılamak hem de ticari faaliyetlerin yapılabilmesi için mabet etrafına kurulan çarşılarla gelişmiştir. Mabedin toplum üzerinde etkisi ve toplumun bir düzen içinde yaşaması için mutlaka idareci bir zümrenin varlığı ve bu zümrenin toplumu idare edeceği mahallere ihtiyaç duyulmuştur. Bu idareci sınıf ile toplumun diyaloga girdiği kararların alındığı veya duyurulduğu meydana ihtiyaç duyulmuştur. Dolayısıyla meydanlar hem ticarethaneler, çarşılar ve mabetle hem de yöneticilerin mekânlarıyla kesişmektedir.

Çalışmamız Sivas Kent Meydanı’nın Tarihsel Gelişimi ve Geleceği hakkında bir çalışma olup, bu çalışmayla kısaca;

- Kent Meydanı Tanımı,
- Şehirleşme anlamında Kent Meydanı,
- Sivas Kent Meydanı Tarihsel Süreci,
- Mevcut Durumu

Gibi konularında kısa bir değerlendirmede bulunulacaktır.

Kent Meydanı: Sivas Kent Meydanı’nın Tarihsel Gelişimi

Kent meydanını cadde veya sokak gibi kentsel alanlarla tanımlamak mümkündür. Ancak *“meydanın tanımlı bir alanı ifade etmesi ve binalar tarafından çevrelenmiş olma gerekliliği meydan kavramını diğer tanımlardan ayırtmaktadır”* (İnceoğlu 2007: 196). Meydanları, bu görüşü destekleyecek nitelikte *“kent sınırları içindeki mevcut mekânın daha iyi kullanılmasıdır”* (Hoşkara 2007: 235) diyerek, *“Sınırları yapılarla belirlenmiş, tanımlı geniş alanlar ya da genişlemiş boşluklar”* (Üner Püşman 2019: 13) olarak tanımlamaktadır.

“Sivas’ta eserleri ve izleri bugüne gelebilen kentleşme süreci, Türk dönemi ile başlamıştır. Sivas kentinin bugüne kadarki biçimlenme sürecinde de iz bırakan dönemler ise Selçuklu ve Geç Osmanlı-Erken Cumhuriyet dönemleridir. Selçuklu Dönemi görkemli medrese yapılarıyla, Geç Osmanlı-Erken Cumhuriyet dönemi ise tekil yapılarla olduğu kadar kentin imarına yönelik etkileriyle de ülkenin modernleşme sürecinde istasyon ve meydanın oluşumuyla, kente damgasını vurmuştur” (Aydın 2006: 1).

“Sivas kentinin yerleşme tarihi Neolitik dönemde başlamıştır” (Akbulut 2009: 2013). “Şehrin ilk kuruluş yerinin seçiminde topografya ve akarsular belirleyici olmuş. Sivas şehri halk tarafından Topraktepe olarak adlandırılan 30,00 m. yüksekliğindeki yatay duruşlu ya

da bir yana doğru hafifçe eğimli monoklinal yapılu tabakalardan ibaret platoların akarsularla parçalanmasından sonra arta kalan jips anıt tepeden başlamış ve burada bir kale inşa edilmiştir ” (Ölmez Kalender, Demiroğlu 2011: 356).

“1175 yılında Kılıçaslan tarafından Selçuklu devletine kesin olarak bağlanmıştır. Bu dönemde Sivas Kalesi tamir edilerek yıkılmış olan surlar tekrar inşa edilmiştir. Böylece Bizans egemenliğinde kent surlarından taşarak açık kent konumuna gelen Sivas, yeniden Selçuklu egemenliğinde kapalı kent konumuna getirilmiştir. Şehrin dışarıyla olan ilgisi ise batıda Kayseri, doğuda Palas, Tokmak, kuzeyde Cancun ve Yıldız tarafında Selpur kapılarıyla sağlanmıştır” (Akbulut 2009: 214).

“Sivas ilinde kentsel gelişmeye bakıldığında Türkiye'nin kentleşmesinden belli noktalarda farklılıklar taşıdığı görülmektedir. Sivas, savaş sonrası ve Cumhuriyet Devrinin başında 26.000 nüfuslu küçük bir kent halinde bulunmaktaydı. Kentte Cumhuriyet Dönemi'nde Devlet Demir Yolları Fabrikası (1939) ve Çimento Fabrikasının (1943) kuruluşu ile birlikte kentin nüfusu artmış, ilçelerden ve değişik kentlerden 4 yıl içerisinde 900-1000 aile gelmiş ve Sivas'a göç başlamıştır. 1940-45 yılları arasında savaş sebebiyle kentleşme hareketleri durmuş, 1948-1950 yılları arasında bir canlanma için girmiş ve %2,8'e yükselmiştir. Böylece Sivas'ın kentleşmesinde:

a) Olağan kentleşme hareketleri,

b) 1950-62 yılları arasında yapılan çeşitli fabrikalar

c) Devlet Demiryolları ve Çimento Fabrikalarında çalışmak amacıyla il merkezine doğru bir işgücü göçü etkili olmuştur. Kentin gerek nüfus olarak gerekse alan olarak kuzey ve batı yönünde gelişmesi, 1930 yılında demir yolunun gelişmesiyle başlar. Ayrıca yine bu tarihlerde, askeri garnizonun tesis edilmesi kentte ticari hayatı ve tüketimi geliştirmiştir” (Ökmen 2001: 243).

Tablo 1: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Eksenel ve Görünürlük Analizi Sonuçları

	Minimum Değer	Maximum Değer	Ortalama Değer
Bütünleşme (Integration HH Global)	0.584	2.125	1.188
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H3)	0.333	3.582	1.892
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H5)	0.349	2.511	1.569
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H7)	0.428	2.209	1.375
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H9)	0.505	2.131	1.259
Ortalama Derinlik (Mean Depth)	4.450	13.541	7.438
Toplam Derinlik (Total Depth)	4254	12945	7110.97
Bağlantı Sayısı (Node Count)	-	-	957
Bağlantılılık (Connectivity)	1	21	4.094
Tercih (Choice)	0	0.502	0.135
Anlaşılabilirlik (Entegrasyon ve Bağlantılılık Arasındaki Değer/ Integration ve Connectivity Arasındaki Korelasyon) (R değeri)	-	-	0.545
Sinerji (Synergy) (Yerel ve global bütünleşme arasındaki değer /H R=3/HR=n)	-	-	0.774

1. Bağlantılılık Analizi Sonuçları (Connectivity Değeri)

Bir aksın kaç aks ile bağlantılı olduğunu ifade eden bağlantılılık analizleri, yerleşimdeki en güçlü bağlantı noktalarını belirlemeyi sağlarlar. Yüksek değere sahip olan akslar, yüksek ulaşılabilirliğin ve yoğun hareketin olduğunu ortaya koyarken; düşük değere sahip olan akslar zayıf ulaşılabilirliğin olduğunu ve düşük hareketin olduğunu göstermektedir. Bağlantılılık analizlerinde güçlü bağlantıları gösteren yüksek değerler kırmızı, zayıf bağlantıları gösteren düşük değerler ise mavi renk ile belirtilmektedir. Yerleşim içinde yer alan aksa bağlanan aks sayısı arttıkça bağlantı sayısı artmaktadır. Geniş, uzun ve düz akslara bağlanan aks sayısı çok olduğundan bağlantılılık değeri yüksek olurken; dar, kısa

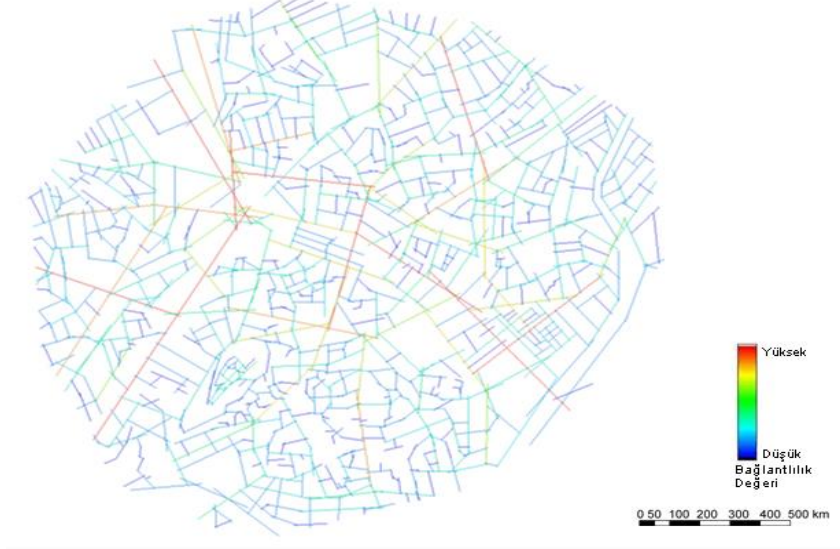
ve kırıklı akslara bağlanan aks sayısı az olduğundan bağlantılık değerinin düşük olmasına neden olmaktadır. Sivas kenti bağlantılık değeri incelendiğinde; ortalama bağlantılık değeri 4.094 olarak çıkmıştır. Bağlantı sayısına bakıldığında ise 957 adet olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Bağlantılık Analiz Değerleri

	Minimum Değer	Maximum Değer	Ortalama Değer
Bağlantılık (Connectivity)	1	21	4.094
Bağlantı Sayısı (Node Count)	-	-	957

Sivas kenti sur içi alanının bağlantılık haritası incelendiğinde; yoğun bağlantılık değerine sahip olan kırmızı aksların uzun akslar ve geniş caddeler olduğu görülmektedir. Bu akslara bağlanan aksların sayısının fazla olması nedeni ile bağlantılık değerleri yüksektir.

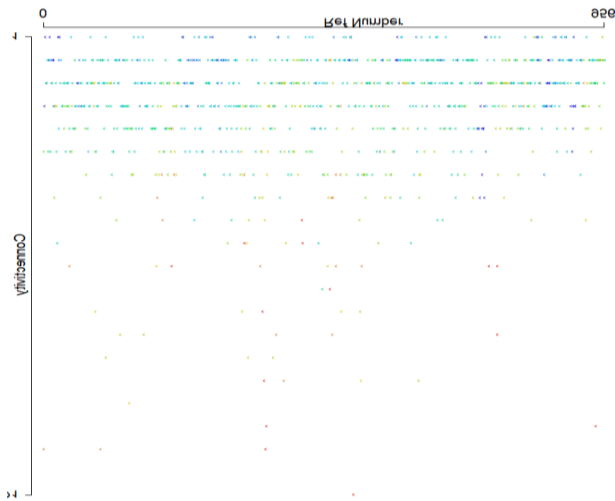
Bu akslar incelendiğinde Sivas Cumhuriyet Meydanı ile bağlantılı olan ve güney yönünde bağlantı sağlayan İnönü Bulvarı, doğu yönünde bağlantı sağlayan Atatürk Bulvarı ve Kuzey yönünde bağlantı sağlayan Mevlâna Caddesi’nin yüksek bağlantılık değerine sahip olduğu gözlenmektedir. Meydana ulaşımı sağlayan ıııısal yolların yüksek bağlantılık değerine sahipken; organik dokuda olan ve çıkmaz sokakların olduğu Sivas Ulu Cami ve Gök Medrese çevresinin düşük bağlantılık değerine sahip olduğu gözlenmektedir. Sivas’ın tarihi kent merkezi konumunda yer alan Sivas Cumhuriyet Meydanı’nın bağlantılık değeri yüksekken burada yalnızca yayaların erişimine açık aktif olarak kullanılan bir meydan değil, aynı zamanda araçların kullanımına açık bir meydandır. Meydanda Sivas Valilik Binası ve Belediye Binası gibi kentin en önemli kamu kurumları yer almaktadır (Şekil 2).

Şekil 2: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Bağlantılılık (Connectivity) Haritası

Sivas kenti sur içi alanı bağlantılılık ve referans numaralarına göre dağılımları grafiksel olarak Şekil 3’de gösterilmiştir. Alan bütününde yer alan akslar kırmızı ve sarı olan aksların sayısının az olduğu gözlenirken; yeşil ve mavi aksların yoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Tarihi kent merkezinde yer alan organik dokuya sahip olduğundan Şekil 3’deki gibi bir grafik elde edilmiştir.

Şekil 3: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Bağlantılılık ve Referans Numaraları Bağlantısını Gösteren Grafik

2. Bütünleşme Analizi Sonuçları (Integration/HH)

Bütünleşme değeri yerleşim içerisinde bulunan bir aksın diğer akslara göre ne kadar ulaşılabilir olduğunu ifade eden bir değerdir. Bütünleşme haritası ise bir yerleşimin aks sisteminde en çok kullanılanlardan en az kullanılanlara kadar kademeli bir şekilde okunabilmesi ve belirli bir noktanın yerleşimle kurduğu ilişki ve ne derecede bütünleştiğini anlamayı sağlar. Kentteki doğal hareketliliği yansıtan aksların yüksek bütünleşme değerine sahip olan akslar kırmızı, düşük bütünleşme değerine sahip olan akslar ise mavi ile ifade edilmektedir. Yüksek bütünleşme değerine sahip olan akslar yerleşim içerisinde en yoğun, en çok kullanılan, en hareketli aksları ifade eder. Bu akslar genellikle kentin kamusal ve ticari alanlarıdır. Genellikle alışveriş alanları, buluşma noktaları, meydanlar bu aks üzerinde yer alır. Düşük bütünleşme değerine sahip olan akslar ise yerleşim içerisinde en az kullanılan, mahremiyetin yüksek olduğu, hareketin az olduğu aksları ifade eder. Bu akslar genellikle konut alanlarının bulunduğu alanlardır.

Sivas kentinde seçilen sur içi alanına ait ekstenel haritalar üzerinden yapılan analizlere göre; global bütünleşme değeri (integration) ortalama değeri 1.888 olarak bulunmuştur. Yerel bütünleşme değerleri ise üç, beş, yedi ve dokuz adımda bir hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; üç adımda yerel bütünleşme değeri (integration H3) ortalama değeri 1.892, beş adımda yerel bütünleşme değeri (integration H5) ortalama değeri 1.569, yedi adımda yerel bütünleşme değeri (integration H7) ortalama değeri 1.375, dokuz adımda yerel bütünleşme değeri (integration H9) ortalama değeri 1.259 olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Global ve Yerel Bütünleşme Analiz Değerleri

	Minimum Değer		Maximum Değer	Ortalama Değer
Bütünleşme (Integration HH Global)	0.584		2.125	1.188
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H3)	0.333		3.582	1.892
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H5)	0.349		2.511	1.569
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H7)	0.428		2.209	1.375
Bütünleşme Yerel (Integration HH Yerel) (H9)	0.505		2.131	1.259

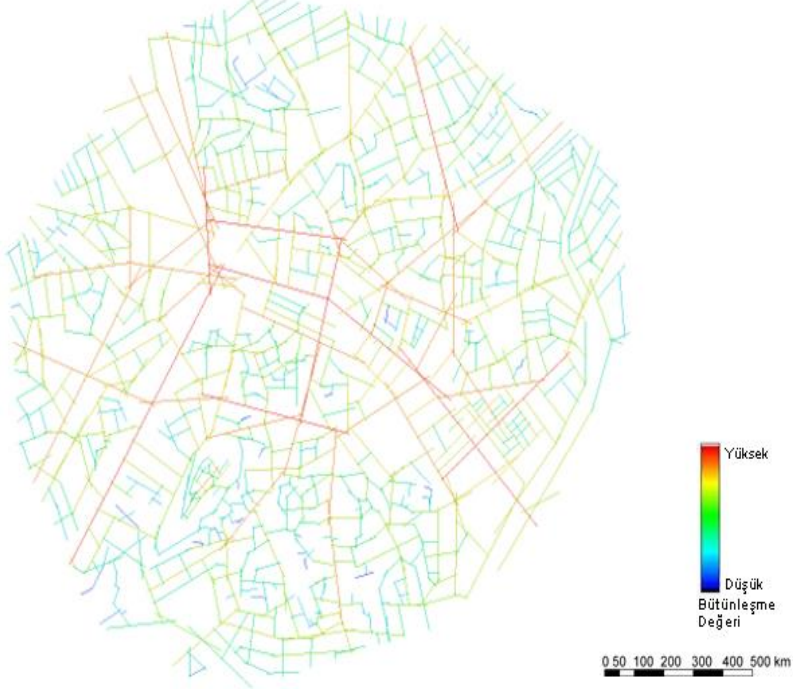

Sivas kenti global bütünleşme (integration/HH) haritası incelendiğinde; bağlantılılık analizi haritası ile benzer bir harita karşımıza çıkmaktadır. Sivas tarihi kent merkezi olan alanda ticari alanların yüksek olmasından dolayı yüksek bütünleşme değerini yansıtan kırmızı ve sarı akslar yoğunluktadır. Bütünleşme değeri 1.188 olması yüksek bir değerdir. Alanın kent merkezi olmasından dolayı bu değer yüksek çıkmıştır. Anadolu kenti olan Sivas'ın organik kent dokusuna sahip olmasından dolayı, kırmızı ve sarı akslara bağlanan mavi tonlarında akslar çıkmaz sokakları ya da kırıklı dar sokakları göstermektedir (Şekil 4).

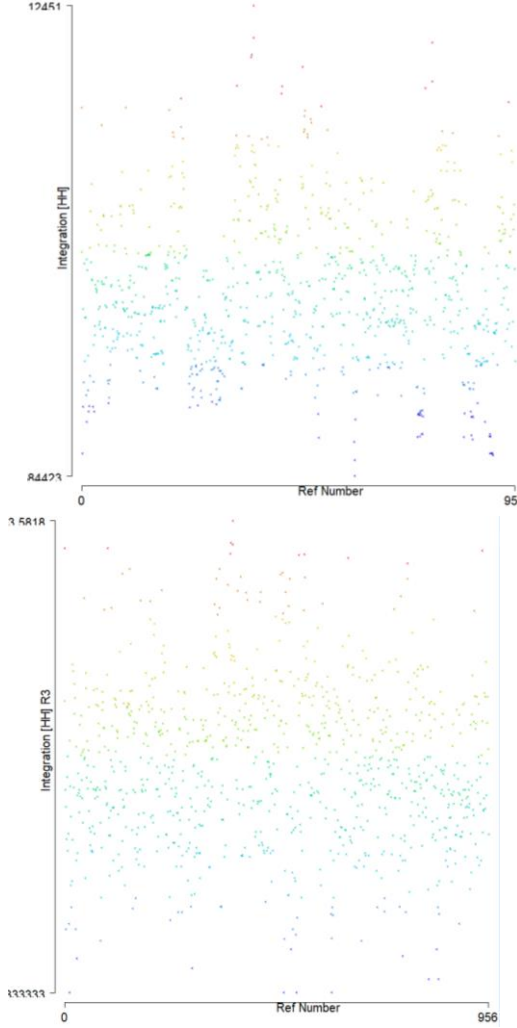
Şekil 4: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Global Bütünleşme (Integration) Haritası

Alanın yerel bütünleşme değerleri incelendiğinde ise üç adımda bir hesaplanan yerel bütünleşme değeri (integration H3) ortalama değeri 1.892 olarak saptanmıştır. Adım miktarı azaldıkça yerel bütünleşme değerinin arttığını ve bütünleşme değeri yüksek olan kırmızı ve sarı aksların arttığı görülmektedir (Şekil 5).

Şekil 5: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Yerel Bütünleşme (Integration HR3) Haritası

Sivas kenti sur içi alanı bağlantılılık ve referans numaralarına göre dağılımları grafiksel olarak Şekil 6'da gösterilmiştir. Alan bütününde yer alan akslar kırmızı ve sarı olan aksların sayısının fazla olduğu görülmektedir. Alanın bütünleşme değerinin yüksek çıkmasından dolayı Şekil 6'daki grafik elde edilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Global ve Yerel Bütünleşmenin Referans Numaraları Bağlantılarını Gösteren Grafik

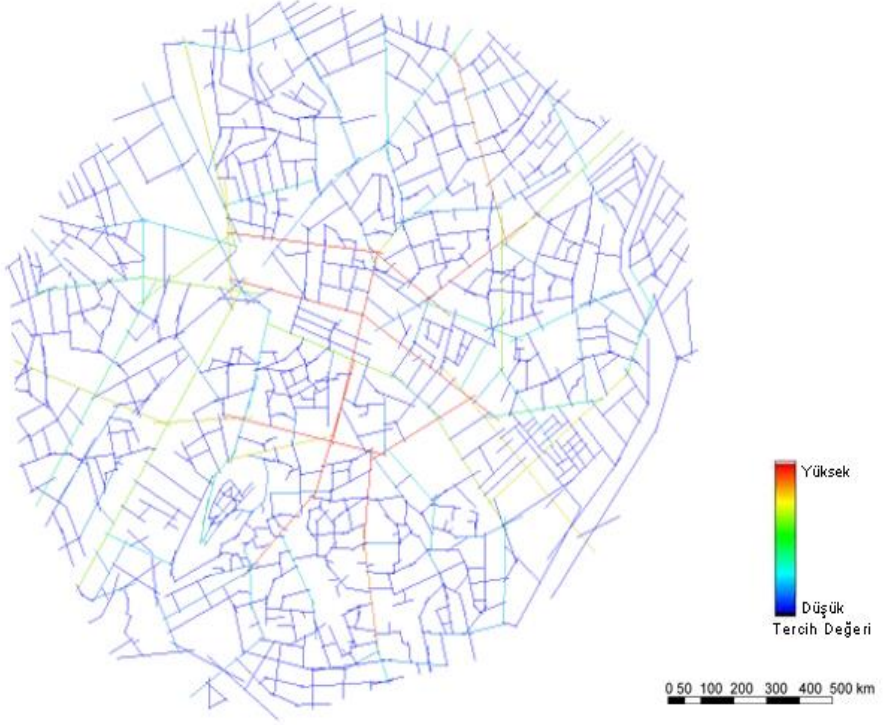
3. Tercih Analizi Sonuçları (Choice Değeri)

Tercih (choice) değeri bir aksın hareketliliğini belirten değerdir. Yüksek tercih değerine sahip olan bir aksın, yaya ve araç çekme potansiyelinin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Yüksek tercih değeri olan aksın ulaşılabilirliği fazla olduğu anlamına gelmektedir. Tercih değeri 0 ile 2 arasında olmaktadır. Tercih değeri 2'ye ne kadar yakınsa o kadar yüksek tercih değerine sahiptir. Sivas kenti tercih değerine bakıldığında ortalama değer 0.135 olarak belirlenmiştir. Bu değer oldukça düşük olması alanın tercih edilmesinin çok düşük olduğunu ifade etmektedir (Tablo 4).

Tablo 4: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Tercih Analiz Değerleri

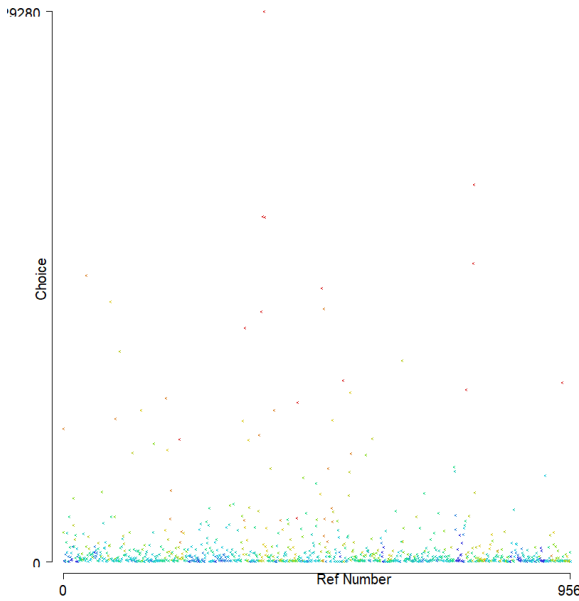
	Minimum Değer	Maximum Değer	Ortalama Değer
Tercih (Choice)	0	0.502	0.135

Alanda yer alan kırmızı akslar yüksek tercih değeri olduğunu göstermektedir (Şekil 7). Analizi yapılan alanda maximum tercih nedeni 0.5 olan akslar tercih haritasında kırmızı olarak gösterilmekte olup, bu akslar Hoca Ahmet Yesevi Caddesi, Arap Şeyh Caddesi, Atatürk Bulvarı, Fevzi Işık Caddesi ve Hikmet Işık Caddesi olarak görülmektedir. Sivas Meydanı ile ilişki olan tek aks Atatürk Bulvarı'dır. Bu akslar arasında yer alan tarihi yapılar ise Sivas Valiliği, Sivas Belediyesi, Taşhan Çarşısı, Aynalı Çarşı, Tarihi Beyrampaşa Oteli, Sivas Ulu Cami, Kurşunlu Hamamı olarak sayılabilir.

Şekil 7: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Tercih (Choise) Haritası

Sivas kenti sur içi alanı tercih değeri ile referans numaraları bağlantılarını gösteren grafik şekil 8’de yer almaktadır. Kentin tercih değerinin çok düşük olmasından dolayı yüksek tercih değerine sahip olan kırmızı renkte aksların sayısı grafikte gözlemlendiği gibi çok azdır (Şekil 8).

Şekil 8: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Tercih Değeri ile Referans Numaraları Bağlantılarını Gösteren Grafik

4. Anlaşılabilirlik Analizi Sonuçları (Intelligibility Değeri)

Anlaşılabilirlik değeri bütünleşme ve bağlantılılık arasındaki korelasyon değeridir. Yüksek bütünleşme ve bağlantılılık değerine sahip olan dokular yüksek anlaşılabilirlik değerine de sahip olurlar. Bu değer yapıyı çevrenin okunabilirliğini ifade eder. Alanda bulunan kullanıcının dokunun genelinde yerinin tespitini ve yerini diğer yerlerden ayırt edilebilmesini ifade eder. Anlaşılabilirlik değerini Hillier ve Hanson (1984) 0,45 civarında olması gerekliliğini savunmuş ve daha düşük değerlerin anlaşılabilirliğin çok az olduğunu ifade etmiştir. Sivas kenti sur içi alanın bağlantılılık ve bütünleşme değerlerinin korelasyonunun alınarak ulaşılan anlaşılabilirlik değeri (R) 0.545 olarak bulunmuştur (Tablo 5). Bu değer sivas kentinin anlaşılabilirliğinin oldukça yüksek olduğunu ifade etmektedir. Alanın kentin tarihi merkezi olması ve yolların birbirinden farklı olması bu değer yüksek olmasını açıklamıştır.

Tablo 5: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Anlaşılabilirlik (Intelligibility) Analiz Değerleri

	Minimum Değer	Maximum Değer	Ortalama Değer
Anlaşılabilirlik (Entegrasyon ve Bağlantılılık Arasındaki Değer/ Integration ve Connectivity Korelasyon) (R değeri)	-	-	0.545

5. Sinerji Analizi Sonuçları (Synergy)

Sinerji değeri global bütünleşme (integration/HH) değeri ile yerel bütünleşme (HR3) değeri arasındaki korelasyon değeridir. Yerel değer ile global değer arasındaki ilişkiyi ifade eden değer; yerel bütünü, bütünün yereli ne kadar yansıttığını ifade eder. Yüksek sinerji değeri alanda bulunan kullanıcıların hareketinin rahat olduğunu ifadesidir. Sivas kenti sur içi alanın yerel ve global bütünleşme değeri arasında korelasyon değeri olan sinerji analiz değeri 0,77 olarak bulunmuştur (Tablo 6). Bu değer Sivas kentinin oldukça yüksek sinerjiye sahip olduğunu yansıtmaktadır. Ayrıca yerelin bütünü, bütünün ise yereli yüksek oranda ifade ettiğini belirtmektedir. Kullanıcı hareketinin rahat olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 6: Sivas Kenti Sur İçi Alanı Sinerji Analiz Değerleri

	Minimum Değer	Maximum Değer	Ortalama Değer
Sinerji (Synergy) (Yerel ve global bütünleşme arasındaki değer /H R=3/HR=n)	-	-	0.774

Sonuç

Sivas kentinin antik çağlardan günümüze dek şehirleşme serüveninin detaylı bir şekilde irdelenmesinin ardından belirlenen çalışma alanına yönelik yapılan analizler de gösteriyor ki geçmişte günümüze taşıma konusunda yeteri kadar çalışma yapılmamış ve tarih ile iç içe yaşama koşulları tam manası ile oluşturulamamıştır.

Anıtsal yapıların tek başlarına korumaya alınması, yetersiz de olsa korunma alan sınırları belirlenmesi, yeteri kadar analiz edilmeden herhangi bir işlev verilmesi ve bu şekilde yaşatılmaya çalışılması maalesef geçici bir çözüm olmaktan öte gidememiştir.

Buna rağmen “tescilli tarihi eser için restorasyona esas hazırlanan ve kurumlar tarafından onaylanan mimari projeler ve raporlar; yapıya ait restorasyon sürecinde izlenecek yolları, kullanılacak yöntemleri ve kaynakları açıklamak için düzenlenir... Burada en önemli amaç, yapının özgün kimliğinden uzaklaştırılmadan yüklenen, aslına veya zamanın ruhuna uygun ama asıl işlevine ters olmayan fonksiyonu ile koruma ve

kullanma dengesinin sağlanmasıdır... Bu ilkeler doğrultusunda restorasyonun tamamlanmasıyla da Türk-İslam Sanatına ve bu yöre toplumunun kültür hafızasına yeniden kazandırılarak, toplumsal hafızamızın mekânsal düzlemde kurgusu hem anlaşılacak hem de tarihi eserin yeni işleviyle kullanılarak korunması sağlanacaktır” (Dere 2022: 514).

Yukarıda tekil yapı ölçeğinde yapılacak müdahaleler tek başlarına uzun soluklu varlık gösteremeyeceklerinden Sivas Merkezde yer alan tüm tarihi binaların ve mekânların birlikte ele alınıp bütüncül olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sivas merkez için çalışma alan sınırları içinde özel bir bölgenin, kent meydanını ve çeperini de içine alarak, Kale Koruma Amaçlı İmar Planı Sınırlarını takip ederek, Ahi Emir Türbesi, Kuruşunlu Hamamı, Behrampaşa Hanı, Meydan Camii, Meydan Hamamı, Kangal Ağası Konağı, İnönü Konağı ve Höllüklük Caddesini de içine alacak şekilde koruma ve kullanma dengeleri gözetilerek oluşturulacak olan bir Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmalıdır.

Bu doğrultuda mekânsal planlar kriterleri de göz önünde bulundurularak yapılan kentsel analizler, kent bütünü ve kent merkezine yönelik gerçekleştirilen mekân dizimi yöntemi ile yapılan analizler sonucunda yoğun bir şekilde bulunan tarihi dokuların ve mimari mekânların geleceğe taşınması için alanı kapsayacak bir koruma amaçlı imar planının oluşturulması ve bunu destekleyen bir Kentsel Tasarım Projesi ve Rehberi oluşturulmalıdır. Bu bağlamda başta yerel yönetim olmak üzere diğer paydaş kurum ve kuruluşlarında desteği alınarak oluşturulacak plan ile projenin amaçlanan korumanın, sürdürülebilirliğinin ve yaşama dâhil edilmesinin mümkün olacağı kanaatine varılmıştır.

Kaynakça

- Akbulut, Gülpınar (2009). “Sivas Şehrinin Tarihi Coğrafyası”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 33, S. 2. s. 212-222.
- Aydın, Alev (2006). Kent Merkezlerinde Meydanların Gelişimi Sivas Hükümet Meydanı Örneği. Yüksek Lisans tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Dere, Murat Erdal (2022). “Su Mimarisi ve Sarnıçlar; Ula Bozyer Sarnıcının Yeniden İşlevlendirilmesi”, *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, C. 10, S. 1. s. 497-515.
- Hoşkara, Ercan (2007). Ülkesel Koşullara Uygun Sürdürülebilir Yapım İçin Stratejik Yönetim Modeli. Doktora tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- İnceoğlu, Mehmet (2007). Kentsel Açık Mekânların Kalite Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım, İstanbul Meydanlarının İncelenmesi. Doktora tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ökmen, Mustafa (2001), “Sivas'ta Kentsel Gelişme”, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 239-264.

Haydar Türk – Murat Oral, “Sivas Tarihi Kent Meydanı’nın Mimari ve Mekânsal Bağlamda Mekân Dizimi Yöntemi ile Analiz Edilmesi”, Haziran 2022 / C.5. S.1. 185-201.

Ölmez Kalender, Sevgi; Demiroğlu, Demet (2011). “Tarihi Süreç İçerisinde Sivas Kent Meydanı’nın İrdelenmesi”, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, C. 1, S. 3, s. 355-365.

Üner Püşman, Didem (2019). Kamusal Açık Alan Olarak Meydanlarda Kentsel Yaşam Deđerlendirmesi: Sivas Tarihi Kent Meydanı Örneği. Yüksek Lisans tezi. İstanbul: İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü.